

Broj: 01 - 116/23
Podgorica, 18.04.2023.godine
JJ/JJ

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) postupajući po pritužbi X X koju je u njegovo ime podnio njegov zakonski zastupnik X X iz Bara, dao je sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. U pritužbi koja je dostavljena se između ostalog navodi: da je X X učenik IX razreda JU OŠ „XX“ u Baru; da je došlo do kršenja njegovih prava; da se uredno prijavio na Konkurs za stipendije talentovanim učenicima osnovnih škola za 2022/2023 godinu; da Ministarstvo prosvjete Crne Gore nije našlo za shodno da X obavijesti o rezultatima konkursa, niti mu je dostavilo bilo kakvu odluku sa obrazloženjem; da su ih telefonskim putem uputili na internet stranicu Ministarstva, na kojoj je objavljena rang lista učenika koji su dobili stipendiju, a koja lista je sadržala samo imena učenika, naziv škole iz koje dolaze i broj bodova; da se na taj način nije moglo utvrditi na osnovu čega je koji učenik dobio toliki broj bodova; da traži da mu se dostavi pisana odluka sa obrazloženjem i pravnom poukom kako bi mogao da ostvari svoja Ustavom zagarantovana prava; da smatra da je Ministarstvo u konkretnom slučaju povrijedilo pravo na obrazloženu odluku – pravo na upoznavanje bitnih razloga i jasno obrazloženih stavova o činjeničnim i pravnim pitanjima na osnovu kojih je odluka donijeta, i da se ovo pravo tiče zaštite pojedinca od proizvoljnog presuđivanja u ovom slučaju Ministarstva; da iz više odluka Evropskog suda vezano za povredu na obrazloženu odluku, proizlazi da dobro obrazložena odluka omogućava žalbu protiv odluke, a u konkretnom slučaju X nije dobio nikakvu odluku, niti obrazloženu, niti neobrazloženu, što dovoljno govori o stepenu kršenja prava u konkretnoj situaciji, a pogotovo pri činjenici da se u konkretnom slučaju radi o pravima djeteta.

II POSTUPANJE ZAŠTITNIKA

2. Povodom iznijetih navoda, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenja od Ministarstva prosvjete Crne Gore o mjerama i radnjama koje su preduzimali.

3. Zaštitniku je Ministarstvo prosvjete Crne Gore dostavilo izjašnjenje u kojem se između ostalog navodi:

-da se na Konkurs Ministarstva prosvjete Crne Gore za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godinu, koji je objavljen na internet adresi Ministarstva, 22. jula 2022. godine i u dnevnim štampanim medijima, prijavio X X, učenik osnovne škole „XX“ Bar.

-da je Komisija za dodjelu stipendija talentovanim učenicima, postupala u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija talentovanim učenicima osnovnih i srednjih škola („ Službeni list CG“ broj 41/12 i 39/15) i Konkursom za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godinu.

Kabinet Zaštitnika	020/241-642
Savjetnici	020/225-395
Centrala	020/225-395
Fax:	020/241-642
E-mail:	ombudsman@t-com.me
	www.ombudsman.co.me

-da se u skladu sa članovima 6 i 7 pomenutog Pravilnika, budu sljedeći kriterijumi: ostvareni uspjeh učenika u prethodnom školovanju osnovne, odnosno srednje škole i osvojene nagrade na državnom i međunarodnim takmičenjima u okviru nastavnih aktivnosti.

-Kriterijum ostvareni uspjeh učenika u prethodnom školovanju osnovne, odnosno srednje škole vrednuje se tako što se prosječna ocjena pomnoži sa korektivnim faktorom 5. Kriterijum osvojene nagrade na državnom i međunarodnim takmičenjima u okviru nastavnih aktivnosti. vrednuju se nagrade osvojene na Državnom takmičenju iz nastavnih predmeta i to: prva nagrada 10 bodova, druga nagrada 8 bodova, treća nagrada 6 bodova; Međunarodno takmičenje iz nastavnih predmeta: prva nagrada 20 bodova, druga 18 bodova i treća nagrada 16 bodova.

-da je uvidom u dokumentaciju za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/23. godinu, Komisija učeniku X X dodjelila 25,00 bodova (5,00x5) za ostvreni uspjeh u prethodnom školovanju.

-Dostavljena dokumentacija koja je bodovana od strane komisije je: ovjerene kopije svjedočanstava osnovne škole. Dostavljena dokumentacija, koja se ne buduje u skladu sa pravilnikom konkursom je: potvrda Ju-jitsu saveza Crne Gore o osvojenim medaljama na prvenstvima Mediterana, Balkana i Evrope; potvrda da je osvojio prvo mjesto na državnom džudo prvenstvu u Nikšiću, uvjerenje da je igrač pionirske selekcije fudbalskog kluba „Mornar“ Bar i diploma o osvojenoj trećoj nagradi na literalnom konkursu „Deca među narcisima“ u Čajetini.

-da je po osnovu osvojenih medalja na sportskim takmičenjima, X X, kao perspektivni sportisti, dodijeljena stipendija Ministarstva sporta i mladih, koju dobija do 4. juna 2023. godine.

-da Ministarstvo prosvjete, u postupku od objavljivanja Konkursa do konačnih rezultata, poštuje javnost i transparentnost u radu, te su svi podaci, u skladu sa zakonom, objavljeni na internet stranici Ministarstva. U svakoj fazi postupka učenik, odnosno roditelj/staratelj, ima pravo prigovora i dopune dokumentacije.

-da je na internet stranici Ministarstva prosvjete, 10. novembra 2022. godine objavljena lista svih učenika sa prosječnim ocjenama i dostavljenim nagradama koje se buduju i koje se ne buduju. Kandidati sa neispravnom i nepotpunom dokumentacijom istu su mogli dostaviti do i zaključno sa 18. novembrom 2022. godine.

-da je Predlog rang liste dobitnika stipendije za talentovane učenike, objavljen 1. decembra 2022.godine sa utvrđenim bodovima;

-da su nezadovoljni kandidati imali pravo prigovora sa obrazloženjem i odgovarajućom dokumentacijom u roku od osam dana od dana objavljivanja.

-shodno navedenom, a nakon sačinjavanja liste kandidata kojima je dodjeljena stipendija, te kako je dokumentacija učenika X X, po unaprijed predviđenim kriterijumima, vrednovana sa 25,00 bodova, isti nije ostvario pravo na stipendiju za najbolje učenike.

III UTVRĐENE ČINJENICE

4. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije u ispitnom postupku je utvrđeno:

- Da je X X učenik IX razreda JU OŠ „X“ u Baru;
- Da je Ministarstvo prosvjete objavilo konkurs za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godinu, na internet adresi Ministarstva, 22. jula 2022. godine i u dnevnim štampanim medijima;
- Da se X X prijavio na Konkurs za stipendije talentovanim učenicima osnovnih škola za 2022/2023 godinu;
- Da je otac X X naveo da Ministarstvo prosvjete Crne Gore nije X X obavijestilo o rezultatima konkursa, niti mu je dostavilo bilo kakvu odluku sa obrazloženjem, već ih je telefonskim putem uputilo na internet stranicu Ministarstva, na kojoj je objavljena rang lista učenika koji su dobili stipendiju, a koja lista je sadržala samo imena učenika, naziv škole iz koje dolaze i broj bodova;
- Da je Ministarstvo navelo da je Komisija za dodjelu stipendija talentovanim učenicima, postupala u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija talentovanim učenicima osnovnih

srednjih škola („Službeni list CG“ broj 41/12 i 39/15) i Konkursom za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godine;

- Da je Ministarstvo u skladu sa članovima 6 i 7 pomenutog Pravilnika, bodovalo sljedeće kriterijume: ostvareni uspjeh učenika u prethodnom školovanju osnovne, odnosno srednje škole i osvojene nagrade na državnom i međunarodnim takmičenjima u okviru nastavnih aktivnosti;
- Da se kriterijum ostvareni uspjeh učenika u prethodnom školovanju osnovne, odnosno srednje škole vrednuje tako što se prosječna ocjena pomnoži sa korektivnim faktorom 5.
- Da se za kriterijum osvojene nagrade na državnom i međunarodnim takmičenjima u okviru nastavnih aktivnosti vrednuju nagrade osvojene na Državnom takmičenju iz nastavnih predmeta i to: prva nagrada 10 bodova, druga nagrada 8 bodova, treća nagrada 6 bodova, a Međunarodno takmičenje iz nastavnih predmeta: prva nagrada 20 bodova, druga 18 bodova i treća nagrada 16 bodova.
- Da je Komisija uvidom u dokumentaciju za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/23. godinu, učeniku X X dodijelila 25,00 bodova (5,00x5) za ostvreni uspjeh u prethodnom školovanju, a na osnovu ovjerene kopije svjedočanstava osnovne škole.
- Da dostavljena dokumentacija, koja se nije bodovala u skladu sa pravilnikom i konkursom je: potvrda Ju-jitsu saveza Crne Gore o osvojenim medaljama na prvenstvima Mediterana, Balkana i Evrope; potvrda da je osvojio prvo mjesto na državnom džudo prvenstvu u Nikšiću, uvjerenje da je igrač pionirske selekcije fudbalskog kluba „Mornar“ Bar i diploma o osvojenoj trećoj nagradi na literalnom konkursu „Deca među narcisima“ u Čajetini.
- Da je na osnovu osvojenih medalja na sportskim takmičenjima, X X, kao perspektivom sportisti, dodijeljena stipendija Ministarstva sporta i mladih, koju dobija do 4. juna 2023. godine;
- Da Ministarstvo prosvjete, u postupku od objavljivanja Konkursa do konačnih rezultata, poštuje javnost i transparentnost u radu, te su svi podaci, u skladu sa zakonom, objavljeni na internet stranici Ministarstva;
- Da je u svakoj fazi postupka učenik, odnosno roditelj/staratelj, imao pravo prigovora i dopune dokumentacije i da su kandidati sa neispravnom i nepotpunom dokumentacijom istu mogli dostaviti do i zaključno sa 18. novembrom 2022. godine;
- Da su nezadovoljni kandidati imali pravo prigovora sa obrazloženjem i odgovarajućom dokumentacijom u roku od osam dana od dana objavljivanja.
- Da je na internet stranici Ministarstva prosvjete, 10. novembra 2022. godine objavljena lista svih učenika sa prosječnim ocjenama i dostavljenim nagradama koje se boduju i koje se ne boduju.
- Da je Predlog rang liste dobitnika stipendije za talentovane učenike, objavljen 1. decembra 2022.godine sa utvrđenim bodovima;
- Da je dostavljena dokumentacija učenika X X, po unaprijed predviđenim kriterijumima, vrednovana sa 25,00 bodova, i da isti nije ostvario pravo na stipendiju za najbolje učenike.

IV RELEVANTNI PROPISI

5.Ustav Crne Gore ("Sl. list Crne Gore, br. 1/2007 i 38/2013) propisuje:

Crna Gora jemči i štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi.

Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. (Član 6)

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (Član 19)

Svako ima pravo na pravni lijek protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu. Svako ima pravo na pravnu pomoć.“ (Član 20)

6.Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Relevantni dio člana 6 stav 1 glasi kako slijedi:

„Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama..., ima pravo na pravičnu i javnu raspravu...pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona...“

„Svako kome su povrijeđena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.“ (Član 13)

7.Povelja o temeljnim pravima EU (2000) u članu 41 garantuje pravo na dobru upravu na način propisuje da:

Svako ima pravo da institucije, tijela, uredi i agencije Unije njegove predmete obrađuju nepristrasno, pravično i u razumnom roku.

Ovo pravo uključuje:

(c) obavezu uprave da obrazloži svoje odluke.

Evropski kodeksom dobrog administrativnog ponašanja, koji je na osnovu posebnog izveštaja Evropskog ombudsmana i na njegovu inicijativu usvojio Evropski parlament Rezolucijom 6. septembra 2001. godine, Evropski parlament je pozvao Evropskog ombudsmana da svakodnevno primenjuje Kodeks kada ispituje pravilnost rada organa Unije, a kako bi se osnažilo pravo građana na dobru upravu.

Kodeks dobre uprave odražava principe Evropskog upravnog prostora. Organi javne vlasti i javni službenici uvjet dјeluju u okviru i na osnovu Ustava, zakona i drugih propisa i primjenjuju pravila i postupke propisane važećim propisima.

Građani se zbog povreda ovog Kodeksa mogu pritužbom obratiti rukovodiocu organa javne vlasti i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda. Zaštitnik svojim odlukama, stavovima, mišljenjima, preporukama i drugim aktima stvara praksu od značaja za primjenu ovog kodeksa i o njoj obavještava organe javne vlasti i javnost.

8. Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju ("Sl. list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i "Sl. list CG", br. 4/08 - dr. zakon, 21/09 - dr. zakon, 45/10, 40/11 - dr. zakon, 45/11, 36/13 - odluka US, 39/13, 44/13 - ispr. i 47/17, 59/21, 76/21 u 146/21) propisuje:

Pravo na stipendiju ima talentovani učenik kojeg predloži nastavničko vijeće škole, na osnovu mišljenja predmetnog nastavnika.

Predmetnog nastavnika iz stava 1 ovog člana određuje nastavničko vijeće škole.

Talentovanim učenikom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se učenik koji iz pojedinih nastavnih predmeta, odnosno oblasti pokazuje naročiti smisao, interes, radoznalost i sposobnost za misaone i stvaralačke procese i postiže izvanredne rezultate, a ima opšti uspjeh najmanje vrlo dobar.

Odluku o dodjeli stipendije i prestanku stipendiranja donosi komisija, koju imenuje Ministarstvo.

Protiv odluke iz stava 4 ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu.

Bliže kriterijume, visinu i uslove za dodjelu stipendije iz stava 1 ovog člana i stipendije iz člana 134a ovog zakona propisuje Ministarstvo. (Član 133)

9. Pravilnik o bližim kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija talentovanim učenicima osnovnih i srednjih škola propisuje:

Ovim pravilnikom propisuju se bliži kriterijumi i uslovi za dodjelu stipendija talentovanim učenicima osnovnih i srednjih škola (u daljem tekstu: talentovani učenici). (Član 1)

Pored uslova propisanih Zakonom, pravo na stipendiju imaju talentovani učenici koji blagovremeno i uspješno ispunjavaju obaveze propisane statutom škole. (Član 2)

Dodjela stipendija talentovanim učenicima vrši se na osnovu javnog konkursa koji raspisuje organ državne uprave nadležan za poslove prosvjete i sporta (u daljem tekstu: Ministarstvo) najmanje mjesec dana prije početka školske godine.

Stipendija talentovanim učenicima se dodjeljuje bez obaveze vraćanja i isplaćuje se u mjesечно novčanom iznosu u deset jednakih mjesecičnih rata. (Član 3)

Javni konkurs za dodjelu stipendija objavljuje se u štampanom mediju koji izlazi u Crnoj Gori i na internet stranici Ministarstva i sadrži:

- broj stipendija;
- uslove za dodjelu stipendija;
- obrazovne profile za deficitarne kvalifikacije;
- kriterijume za vrednovanje;
- spisak potrebnih dokumenata (predlog nastavničkog vijeća, uvjerenje o postignutom uspjehu, dokaz o osvojenim nagradama i dr.);
- rok za podnošenje dokumentacije; i
- druge podatke. (Član 4)

Uspjeh učenika dokazuje se uvjerenjem škole u kojoj je učenik pohađao prethodni razred.

Nagrade sa takmičenja dokazuju se diplomama organizatora takmičenja. (Član 5)

Dodjela stipendija talentovanim učenicima vrši se na osnovu sljedećih kriterijuma:

1) uspjeha ostvarenog u prethodnom školovanju osnovne, odnosno srednje škole,

2) osvojenih nagrada na državnim i međunarodnim takmičenjima (za učenike osnovne škole nagrade stecene u toku osnovnog obrazovanja a, a za učenike srednje škole nagrade stecene u toku srednjeg obrazovanja). (Član 6)

Kriterijum iz člana 6 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika vrednuje se tako što se prosječna ocjena pomnoži sa korektivnim faktorom 5.

Kriterijumi iz člana 6 stav 1 tačka 2 ovog pravilnika, vrednuju se i to:

1) Državno takmičenje u znanju:

- prva nagrada 20 bodova
- druga nagrada 18 bodova
- treća nagrada 16 bodova

2) Ostala državna takmičenja:

- prva nagrada 16 bodova
- druga nagrada 14 bodova
- treća nagrada 12 bodova

3) Međunarodno takmičenje u znanju:

- prva nagrada 30 bodova
- druga nagrada 28 bodova
- treća nagrada 26 bodova

4) Ostala međunarodna takmičenja:

- prva nagrada 26 bodova
- druga nagrada 24 boda
- treća nagrada 22 boda.

Za nagrade stecene u kolektivnim nastupima broj bodova se utvrđuje tako što se bodovi iz stava 2 ovog člana dijele sa brojem nosilaca nagrade. (Član 7)

U javnom konkursu se posebno raspisuje određeni broj stipendija za učenike srednjih škola koji se obrazuju za obrazovni profil za deficitarne kvalifikacije.

Učenici iz stava 1 ovog člana se vrednuju u skladu sa kriterijumima iz čl. 6 i 7 ovog pravilnika.

Deficitarne kvalifikacije iz stava 1 ovog člana, utvrđuje Ministarstvo na prijedlog Centra za stručno obrazovanje i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. (Član 8)

Odluku o dodjeli i prestanku stipendije talentovanim učenicima saglasno Zakonu, donosi komisija koju imenuje Ministarstvo. Ukoliko je učenik, odnosno roditelj učenika, nezadovoljan odlukom komisije iz stav

1 ovog člana, ima pravo prigovora ministru pravstva i sporta (u daljem tekstu: ministar), u roku od osam dana od dana prijema obaveštenja. Odluka ministra je konačna. (Član 9)

10. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG” br. 42/11 i 32/14) propisano je:

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preuzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (Član 2)

Zaštitnik/ca nije ovlašćen/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa.

Zaštitnik/ca ne može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučaju iz člana 27 stav 2 ovog zakona. (Član 22)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (Član 41)

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik/ca može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj ili obavijestiti javnost. (Član 42)

O rezultatima ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teliku pritužbe dostavljanjem mišljenja. (Član 43)

V ZAKLJUČNA OCJENA

11. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda nakon sprovedenog ispitnog postupka i dobijene dokumentacije zapaža da je učeniku X X povrijeđeno pravo na obrazloženu odluku kao i pravo na ulaganje pravnog lijeka na odluku sa kojom nije zadovoljan.

Zaštitnik takođe zapaža iz dostavljene dokumentacije da je Ministarstvo prosvjete Crne Gore preduzimalo aktivnosti iz svoje nadležnosti na način što je objavilo konkurs za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godinu, na internet adresi Ministarstva, 22. jula 2022. godine i u dnevnim štampanim medijima; da se X X prijavio na Konkurs za stipendije talentovanim učenicima osnovnih škola za 2022/2023 godinu; da je Komisija za dodjelu stipendija talentovanim učenicima, postupala u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija talentovanim učenicima osnovnih i srednjih škola („Službeni list CG“ broj 41/12 i 39/15) i Konkursem za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/2023. godine; da je u skladu sa članovima 6 i 7 pomenutog Pravilnika, bodovalo sljedeće kriterijume: ostvareni uspjeh učenika u prethodnom školovanju osnovne, odnosno srednje škole i osvojene nagrade na državnom i međunarodnim takmičenjima u okviru nastavnih aktivnosti; da je ministarstvo cijenilo kriterijum ostvareni uspjeh učenika u prethodnom školovanju osnovne, odnosno srednje škole vrednuje tako što se prosječna ocjena pomnoži sa korektivnim faktorom 5; da se za kriterijum osvojene nagrade na državnom i međunarodnim takmičenjima u okviru nastavnih aktivnosti vrednuju nagrade osvojene na Državnom takmičenju iz nastavnih predmeta i to: prva nagrada 10 bodova, druga nagrada 8 bodova, treća nagrada 6 bodova, a Međunarodno takmičenje iz nastavnih predmeta: prva nagrada 20 bodova, druga 18 bodova i treća nagrada 16 bodova; da je Komisija uvidom u dokumentaciju za dodjelu stipendija talentovanim učenicima za školsku 2022/23. godinu, učeniku X X dodjelila 25,00 bodova (5,00x5) za ostvreni uspjeh u prethodnom školovanju; da je dostavljena dokumentacija koja je bodovana od strane komisije: ovjerene kopije svjedočanstava osnovne škole; da dostavljena dokumentacija, koja se nije bodovala u skladu sa pravilnikom i konkursom je: potvrda Ju-jitsu saveza Crne Gore o osvojenim medaljama na prvenstvima Mediterana, Balkana i Evrope; potvrda da je osvojio prvo mjesto na državnom džudo prvenstvu u Nikšiću, uvjerenje da je igrač pionirske selekcije fudbalskog kluba „Mornar“ Bar i diploma o osvojenoj trećoj nagradi na literalnom konkursu „Deca među narcisima“ u Čajetini. da je na osnovu osvojenih medalja na sportskim takmičenjima, X X, kao perspektivom sportisti, dodijeljena stipendija Ministarstva sporta i mladih, koju dobija do 4. juna 2023. godine; da je Ministarstvo prosvjete, u postupku od objavljivanja Konkursa do konačnih rezultata, poštovalo javnost i transparentnost u radu, te su svi podaci, u skladu sa zakonom, objavljeni na internet stranici Ministarstva; da je u svakoj fazi postupka učenik, odnosno roditelj/staratelj, imao pravo prigovora i dopune dokumentacije i da su kandidati sa neispravnom i nepotpunom dokumentacijom istu mogli dostaviti do i zaključno sa 18. novembrom 2022. godine; da su nezadovoljni kandidati imali pravo prigovora sa obrazloženjem i odgovarajućom dokumentacijom u roku od osam dana od dana objavljivanja; da je na internet stranici Ministarstva prosvjete, 10. novembra 2022. godine objavljena lista svih učenika sa prosječnim ocjenama i dostavljenim nagradama koje se boduju i koje se ne boduju; da je Predlog rang liste dobitnika stipendije za talentovane učenike, objavljen 1. decembra 2022. godine sa utvrđenim bodovima; da je ministarstvo navelo da pošto je dokumentacija učenika X X, po unaprijed predviđenim kriterijumima, vrednovana sa 25,00 bodova, da isti nije ostvario pravo na stipendiju za najbolje učenike; da je Ministarstvo u dostavljenom izjašnjenju dostavilo i linkove spiska učenika koji su podnijeli zahtjev za dodjelu stipendija talentovanim učenicima kao i rang listu učenika koji su ostvarili pravo na stipendiju talentovanim učenicima, u koje je uzvršen uvid preko adrese www.gov.me.

Zaštitnik je primijetio iz dostavljene dokumentacije da je otac X X u svom obraćanju naveo da Ministarstvo prosvjete nije X X obavijestilo o rezultatima konkursa, niti mu je dostavilo bilo kakvu pisano odluku sa obrazloženjem, već ih je telefonskim putem uputilo na internet stranicu ministarstva, na kojoj je objavljena rang lista učenika koji su dobili stipendiju, a koja lista je sadržala samo imena učenika, naziv škole iz koje dolaze i broj bodova.

Zaštitnik podsjeća da su nacionalni organi u obavezi da dovoljno i jasno izlože osnove na kojima zasnivaju svoju odluku i time omoguće stranci da uspješno ostvari pravo na ulaganje pravnog lijeka. Obrazloženje odluke se izvodi i iz razloga pravne prirode jer se pravni stavovi izraženi u odluci mogu ispitati samo ako je dato potpuno i logično obrazloženje.

Na važnost obrazloženja pojedinačnih odluka javne vlasti insistira i Savjet Evrope koji je Rezolucijom (77) 31 o zaštiti pojedinaca od akata javne vlasti odredio da kada god akt može povrijediti pravo, slobodu ili interes neke osobe, ona mora biti obaviještena o razlozima na kojima se takav akt temelji.

Na nužnost obrazloženja odluke na istovjetan način shodno odredbi člana 19 pristupa i Evropski kodeks dobrog administrativnog ponašanja (član 18) koji utvrđuje da svaka odluka koja može negativno uticati na prava, obaveze i na zakonu zasnovane interese građana, mora sadržati obrazloženje. Posebno se mora navesti priroda pravnih ljkova, pred kojim se pravno sredstvo može iskoristiti i rok za njegovo primjenu.

Pravo na obrazloženu odluku nije obaveza samo sudova, kako redovnih, tako i Ustavnog suda Crne Gore, već svih organa javne (državne) vlasti koji odlučuju u raznim postupcima, o pravima fizičkih i pravnih lica.

Obrazloženja odluka izuzetno su važna, jer je nedostatak relevantnih i uvjerljivih razloga za njeno donešenje, prvi i najvažniji znak koji upućuje na arbitрerno odlučivanje. Pritom uvijek se treba rukovoditi mjerilima dovoljnosti i relevantnosti tih razloga.

Kolika će biti široka obaveza organa da u pisanom obrazloženju svoje odluke navede razloge kojima se vodio pri njenom donošenju (mjerilo dovoljnosti) uvijek zavisi od posebnih okolnosti svakog pojedinačnog slučaja. Razlozi navedeni u pisanom obrazloženju odluke moraju obuhvatiti sve važne aspekte razmatranog slučaja koji su mogli uticati na konačnu odluku organa (mjerilo relevantnosti).

U konkretnom slučaju Ministarstvo prosvjete je trebalo da učenicima dostavi obaveštenje sa obrazloženjem u kojem će navesti dovoljne i jasne razloge koji su je opredijelili za donošenje svoje odluke, snadbevenu poukom o pravnom sredstvu koje stoji na raspolaganju kandidatu koji je nezadovoljan takvom odlukom. Postupanjem na taj način učesnik konkursa, ne bi bio doveden u nesigurnost u kojoj se našao u pogledu ostvarivanja svojih prava, dok bi se istovremeno obezbijedila opšta pravna sigurnost, kao i stvaranje povjerenja u profesionalizam i pravičnost.

Zaštitnik ukazuje da je obaveza organa javne vlasti da o ishodu postupka u kojima se odlučuje o ostvarivanju nekog prava obavijeste lica o čijim pravima se odlučuje sa potpunim i jasnim obrazloženjem. Javne vlasti u svakoj pravnoj situaciji moraju postupati u skladu sa zakonom, međunarodnim pravom ali i opštim načelima prava koja uređuju njenu strukturu, nadležnost i postupanje. Odluke koje utiču na prava i interes pojedinaca moraju biti utemeljene na zakonu. Poštovanje zakona isključuje svaki oblik proizvoljnosti i samovolje u odlučivanju i sprječava nejednakost postupanja prema strankama.

Građanima se mora dostaviti obrazložena odluka kojom se odlučuje o njihovim pravima i ista mora da sadrži upustvo o pravnoj zaštiti. Tim upustvom građanima se posebno ukazuje na pravnu prirodu sredstva, (organ) pred kojim se sredstvo može koristiti i rok za njegovo podnošenje.

Shodno prednjem navedenom, Zaštitnik na osnovu člana 41 stav 2 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda daje

PRERUKA

Ministarstvu prosvjete Crne Gore

- Da u budućim i sličnim situacijama, prilikom obavještavanja učenika o odlukama o dodjeli stipendija talentovanim učenicima, koji su učestvovali na konkursu/javnom oglasu, ukoliko ne dostavlja odluku o izboru već samo obaveštenje, da u istom naznači broj odluke o izboru kandidata, kako bi učesnik konkursa/javnog oglasa bio upoznat o postojanju te odluke i koje lice je izabrano, kao i da obrazloži kojim se razlozima rukovodio pri donošenju odluke, sa uputstvom o pravnoj zaštiti, čime bi se izbjegla proizvoljnost i omogućilo učenicima da shvate suštinske razloge na temelju kojih je donijeta odluka i kako bi mogli procijeniti i djelotvorno ostvariti svoje pravo na ulaganje odgovarajućeg pravnog sredstva nadležnom organu, ukoliko su nezadovoljni takvom odlukom o izboru.

Ministarstvo prosvjete Crne Gore obavezno je da, u roku od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja, dostavi izveštaj o radnjama i mjerama koje će preduzeti radi izvršenja preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- Ministartsvo prosvjete Crne Gore, adresa: Ul. Vaka Đurovića bb
- podnositelju pritužbe X X, adresa: Osnovno državno tužilaštvo Bar, adresa: X X
- a/a

